

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 22 Maart 1901.

Acht II: 1a, Blaagst de Bazuin!

Hagg. I: 4, Is het door u lieben wel de tijd dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boek-advertentiën 3/2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adreßeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Inzenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleraren der Theol. School brengt ter kennis van de Kerken, dat, na gehouden onderzoek, op 18 Maart j.l. tot Candidaat in de Theologie bevorderd is de Student G. Veenendaal, wiens adres is te Leusden bij Amersfoort.

Namens het College voorn.,
P. BIESTERVELD, Secr.

PLAATSELIJKE KERKEN.

N.-BEERTA, 10 Maart 1901. Heden was het een blijde dag voor deze gemeente. Lange jaren was zij vacant geweest en veel dank is zij verschuldigd aan de Classis-predikanten, die haar zoo veelvuldig dienden. Nu echter mochten wij onze beroepen Herder en Leeraar, den Candidaat H. Reijnders, des morgens zien bevestigen door Ds. F. G. Petersen van Veendam, die een goede rede uitsprak over Hebr. 13: 18. Des middags verbond onze jeugdige Herder en Leeraar zich aan de gemeente in een predikatie over 2 Cor. 4: 5. Mocht zijne bediening door den Heere zoo gezegend worden, dat Gods koninkrijk hier grootelijks versterkt en uitgebreid wordt.

Namens den Kerkeraad,
E. DRESSELHUIS, Scriba.

GEESTEREN-GESELAAR, 13 Maart 1901. Nadat onze geachte Consulent, Ds. J. Bosch te Nede, voor de gemeente optrad in de bediening des Woords, is onder zijne leiding op een na met alle stemmen gekozen en door den kerkeraad bevestigd tot Herder en Leeraar dezer gemeente, de Eerw. heer G. Bax, Theol. Cand. te Zutphen. Ruste 's Heeren zegen op deze keuze en schenke Hij hem volle vrijmoedigheid deze roeping op te volgen, is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
A. J. NIEBERINK, Scriba.

BOORNBERGUM, 17 Maart 1901. Onze geachte Herder en Leeraar Ds. A. S. Schaafsma maakte heden zijne gemeente bekend, nog een roeping te hebben ontvangen van de Geref. kerk te Beilen.

Namens den Kerkeraad,
H. G. v. D. LAAN, Scriba.

WADDINGSVEEN, 17 Maart 1901. Beroepen is alhier de Eerw. heer J. Douma, predikant te Spijkenisse.

Namens den Kerkeraad,
H. KEMPKES, Scriba.

EDE, 17 Maart 1901. Heden was het voor onze gemeente een blijde dag, daar onze nieuwe Leeraar Ds. W. Mulder Jr. door onze geachten Consulent, Ds. de Brui van Oosterbeek, op een treffende wijze in zijn dienstwerk werd ingeleid, naar aanleiding van Hand. 20: 28. Des namiddags verbond Ds. Mulder zich aan onze gemeente met een boeiende en kernachtige rede naar 1 Petr. 2: 4—6. Stille de Heere ZEW. tot een rijken zegen in dit deel van zijn wijngaard.

Namens den Kerkeraad,
G. GAZENBEK, Scriba.

GEES, 17 Maart 1901. Alhier werd met algemeene stemmen beroepen tot Herder en Leeraar de Cand. R. Sybrandy van Scharnegoutum. Zegene God deze onze poging.

Namens den Kerkeraad,
A. WILLEMING, Scriba.

BEILEN, 18 Maart 1901. Alhier is een te voren opgemak drielat tot Herder en Leeraar beroepen de Eerw. heer A. S. Schaafsma te Boornbergum. 't Is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente, dat ZEW. straks met volle vrijmoedigheid deze roeping moge kunnen opvolgen.

Namens den Kerkeraad,
H. BRINK, Scriba.

WERKENDAM, 18 Maart 1901. Gisteren werd onder leiding van den Eerw. heer Ds. J. A. Goedbloed van Nieuwendijk met algemeene stemmen beroepen tot Herder en Leeraar de Eerw. heer Ds. R. J. van der Veen te Goes. Dat onze algemeene begeerte niet beschamd worde en de Heere ZEW. 's hart neige om onze roeping op te volgen, is onze biddende wensch.

Namens den Kerkeraad,
O. BRIJENEN, Scriba.

KAMPEN, 19.3 1901. Woensdag 13 Maart was het voor de Geref. kerk alhier feest. De gemeente genoot het voorrecht te herdenken de zegeningen en de goedertierenheden des Heeren, haar nu een halve eeuw bewezen. Ds. J. Bavinck, oudste Leeraar der gemeente, hield de feestrede, en schetste op boeiende en treffende wijze de geschiedenis van al die jaren. Deze 50-jarige herdenking droeg hier een ander karakter dan in vele andere plaatsen. Het was hier nu niet de herinnering van den eersten uitgang in 1834 of kort daarna, maar, dat voor nu 50 jaren de hereeniging met de overige Christel. Afgesch. Geref. gemeenten in ons vaderland plaats vond. Reeds in 1835 was hier de Scheiding van het Herv. Kerkgenootschap begonnen. Ds. Bavinck bepaalde de schare, die het kerkgebouw aan den Burgwal geheel vulde, bij Psalm 126: 3: „De Heere heeft groote dingen bij ons gedaan: dies zijn wij verblijd.” In zijne rede kwam het duidelijk uit, dat de Heere de gemeente grootelijks had bevoorrecht en

uitgebreid, en het ook door Gods genade niet had ontbroken aan geestelijken zegen; de Heere heeft groote dingen gedaan.

Daarna trad Ds. Gispin van Amsterdam, oud-Leeraar der gemeente, voor ons op. 't Was kerkeraad en gemeente zeer tot blijdschap, dat ZEW. aan onze uitnodiging gevolg had gegeven; hem nog eens te zien en te hooren deed velen goed. Boeiend en treffend was het woord, dat hij tot de gemeente richtte, vooral naar aanleiding van Ephes. 2: 20—22.

Vervolgens trad op Ds. Hessels van Zwolle als vertegenwoordiger der Classis. Ook zijn woord getuigde van innige belangstelling en hartelijke toegenegenheid en waardeering. Terwijl ten slotte Prof. Wielenga, namens de Theol. School een ernstig en broederlijk woord sprak, waarin uitkwam de band en liefde die er bestaat tusschen Theol. School en gemeente.

't Was ons eene goede ure. Voldaan ging de schare huiswaarts. De Koning der Kerk zij verder de gemeente goed en mild. Hij zegene haar en doe haar steeds meer toenemen in de genade en kennis van haar Hoofd, Jezus Christus.

Namens den Kerkeraad der Geref.
Kerk te Kampen,
J. H. BOS, Scriba.

De Kerkeraad der Geref. kerk te Gouda A verzoekt bij dezen Ouders of Voogden opgave van de personen tot onze kerk behorende, die hier als miliciens zijn ingedeeld.

Namens den Kerkeraad,
J. v. OEL, Sec.

GARNIZOEN 's-BOSCH.

De Kerkeraad der Gereformeerde gemeente te 's-Bosch vraagt dringend opgaaf van de namen der nieuwe Miliciens. Leden en doopleden onzer kerken, Ouders en Kerkeraden, doet in deze uw plicht en helpt ons, opdat ons Tehuis door meerderen en geregeld worde bezocht!

Namens den Kerkeraad,
J. M. MULDER, Praeses,
C. VAN WIJNEN, Scriba.

CLASSEN.

Classis Coevorden.

Vergadering D. V. op Dinsdag 16 April te Coevorden. Aanvang 's morgens negen uur.

Peremtoir examen van den Cand. H. N. Boukema. Exegese O. T. Ps. 65 en Jes. 25. N. T. 1 Petr. 1, 2.

Namens voornoemde Classis,
R. HULS, Corr.

Nieuw-Amsterdam, 18 Maart 1901.

Classis Winschoten.

Vergadering van bovengenoemde Classis Donderdag 11 April. Punten voor het Agendum worden tot 5 April ingewacht.

J. A. BULT, Corr.

Winschoten, 19 Maart 1901.

Classis Utrecht.

De Classis Utrecht van Gereformeerde kerken nam in hare vergadering van 6 Maart j.l. de volgende motie aan:

De Classis betreurende, dat het diepgaand verschil, dat er in de kerken over de opleiding tot den dienst des Woords bestaat, bij den thans bestaanden toestand, telkens aanleiding geeft tot ongewenschte verbouwingen en verwijderingen tusschen mannen broeders, wier eensgezindheid en samenwerking voor de kerken beslist noodzakelijk is;

overwegende, dat het feit alleen, dat er twee inrichtingen zijn, die zonder eenig verband, ieder op haar eigen wijze, arbeiden aan de opleiding der aanstaande Leeraren, bij den voortduur de gedachten verdeeld, de gemeederen in spanning houdt en voor de rust der kerken schadelijk is;

overtuigd, dat het kerkelijk leven niet tot een gezonde ontwikkeling kan komen, zoolang de zaak der opleiding niet geregeld is;

sprekkende de wenschelijkheid uit, dat zoo spoedig mogelijk een samenkomst van Curatoren en Hoogleraren der beide inrichtingen worde gehouden, om de beste wijze, waarop men tot eenheid van opleiding zou kunnen komen, te bespreken.

De Classis voornoemd,
Namens haar:
H. BUITENHUIS, Praeses.
K. FERNHOUT Mz., Scriba.

ONTVANGSTEN.

Voor het Prov. Ger. weeshuis te Middelhamis.

In dank ontvangen van de gemeente te:	
Beig-Ambacht	f 2,51
Gouda A	- 7,43
B	- 9,52
Haastrecht	- 3,88
Iekkerkerk	- 1,05
Moordrecht	- 2,50
Nieuwerkerk a.d. IJssel	- 3,27
En van de Jonged. Ver. „Dient den Heere met blijdschap” te Maassluis 6 lakens en 6 sloopen.	
De Directeur v. h. weeshuis, H. SCHOONEJONGEN Jacobszn.	

Voor de Inw. Zending en Bijbelcolp. in N.-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:
Jaarlijkse bijdragen van Geref. kerken: Wagenborgen f 1,50, Weesp A f 3, Weesp B f 2, Westbroek f 2, Winschoten f 2, Wollega f 2, Wommels f 2, Workum f 2,50, IJlst f 2, Zaamsing A f 2,50, Zaamsing B f 2,50, Zaamsing C f 2,50, Zeist f 2,50, Zierikzee f 3, Zuidhorn f 2, Zuidland f 2, Zutphen f 2, Zwolle f 5. Aangekomen: Bierum f 2, s-Gravenhede f 2, Lollum f 2,50, Oldeboorn f 2,50, Oostwold f 2,50, Oude-Pekela f 2, Winterswijk f 2.
Jaarlijkse bijdragen van particulieren: Ds. O. te Wierden f 2,50, K. D. te Willemstad f 5, Ds. A. B. te Zuidchem f 2,50, A. v. N. te Zwijndrecht f 1,50, Jonkv. M. B. te Amsterdam f 1.

Aanbevelend,
Namens Deputaten:

Raamsdonk, 18 Maart. 1901. J. C. C. VOLGT, Penningm.

Voor de Theologische School.

Oldeboorn (6 Dec. c.)	5,05	Hazerswoude	2de c. f 24,65
Gorinchem	- 25,66	Hillegom	- 9,40
Schoonrewoerd	- 5,50	Katwijk a/z	- 35,50
Meerkerk	- 6,50	Leiden A	- 26,41
Leerdam A	- 10,80	Leiderdorp	- 12,—
Ede	- 12,26	Noordwijk a/z	- 5,60
Asperen	- 4,26	Rijnsburg	- 18,—
Feetrum	- 0,50	Sassenheim	- 9,53
Kollum A	- 4,69	Voorschoten	- 13,88
Burum	- 24,76	Driebergen	- 13,55
Augustinusga	- 4,92	Zeist	- 29,88
Gerkesklooster	- 5,83	Amerongen	- 2,95
Twijzel	- 1,10	Utrecht	- 147,47
Kooten	- 0,76	Vleuten-de Meern	- 6,13
Westergeest	- 3,38	Harmelen	- 5,70
Oostmeester	- 0,93	Benschop	- 4,50
Buitepost	- 17,54	De Bildt	- 2,38
Langerak	- 2,83	Linschoten	- 2,30
Randwijk	- 1,88	Moortfort	- 2,61
Sauwerd (1900)	- 7,07	Vreeswijk	- 14,03
Katwijk a/z (Uitbr.)	- 20,—	Lopik	- 4,35
Boskoop	- 21,31	IJsselstein	- 2,60

Voor de Uitbreiding.

Door Ds. L. Bouma te Middelburg, Corr. C. Middelburg, de contr. uit Grijskerke Corr. A de Visser van F. Boon f 1, Jac. Louwerse f 1, An. Louwerse f 2,50, L. Boeselaar f 5, P. de Kam f 3, Abr. Francke f 2, J. Wondergem f 2, A. de Visser f 3, W. de Wolf f 1, Wed. P. Francke f 3, C. Louwerse f 3, A. Francke f 2, J. Jan Marijs f 1, J. Marinissen f 1, J. H. Geschiere f 2, A. J. Geschiere f 1, A. Dingemans Az. f 2, A. Meuwse f 1, J. Huysman f 1, An. Geschiere f 1, J. de Wolf f 2, J. de Kam f 1, W. Wisse Sr. f 2, C. Slabber f 1, P. Boogaard f 2, Jac. Poppe f 1, A. Schout f 0,50, P. Vos f 0,50, gift van W. Francke f 1.

Meliskerke Corr. K. Houterman Ds. Meulink f 2,50, K. Houterman f 1, P. Polderman f 2, J. Wisse Mz. f 1, A. Boogaard f 0,50, R. Clarisse f 0,25, L. Simonse f 2,50, A. Stroom f 2, J. Dekker f 1, A. Janse f 2, B. Vader f 1, G. Geschiere f 1, L. Geschiere f 1, J. Geschiere f 1, J. Vader f 1, J. Coppoolse f 1, P. de Korte f 1, M. Pieterse f 1, W. Wisse f 1, K. Janse f 2, K. Polderman f 1, A. Lampert f 1.

Middelburg A Corr. E. J. van Dijkman Wed. W. Castelein f 0,50, C. Cornelisse Mz. f 2,50, C. Willems f 1, D. Gidionse Jr. f 1, W. Barendse f 2,50, P. Sandere f 1, Meij. Eggink f 1, Joh. Gootte f 1, K. Houterman f 1, A. de Nood Jz. f 1, J. Kabbord f 1, J. de Jonge f 1, Meij. de Wed. Huison f 1, C. v. d. Klein f 1, J. M. v. d. Westijne f 1, C. Hondemerk f 2,50, W. de Rijke f 0,50, L. Schuuman f 1, H. v. Driel f 0,50, D. P. Cammelot f 2, C. Camou f 1, Meij. B. Minderhout f 2,50, M. de Regt f 1, Vroom f 2, Meij. de Wed. J. P. Meijer f 2,50, W. Hubrechtse f 2, Corn. Adriaanse f 0,50, S. de Jongh f 1, Meij. M. Adriaanse f 2,50, Jac. Gidionse f 2, G. H. Vertregt f 2,50, E. Helder f 1, P. J. de Kruijter f 1, F. P. Dhuy f 2, J. Hondius f 2, A. D. Littooij Az. f 1, C. J. Hondius f 2,50, C. S. Schout f 1, Ds. A. Littooij f 3, D. Gidionse Sr. f 2,50, J. 't Hart f 1, J. A. Pouwer f 1, W. A. de Rijke f 2,50, L. Oranje f 2,50, J. A. Vertregt f 2,50, P. C. van Dijk f 1, K. Slimme f 0,75, B. Schoonaard f 1, Wed. L. Hanse f 1.

Middelburg B Corr. A. Baljon J. Louwers f 2, D. Coppoolse f 2, J. de Buck f 1, A. Baljon f 0,75, S. den Hartigh f 0,50, Meij. de Wed. Buijse f 1, W. Tazelaar f 0,50, P. B. Tazelaar f 0,75, Meij. P. Janse f 1, J. Klasse f 0,50, C. de Kroo f 1, Wed. B. Hendrikse f 1, Meij. Both f 1, N. N. f 1, J. de Rijke f 0,50, Boeselaar f 1, Jobe f 1, v. Welten f 0,50, Meij. M. Arense f 0,50, Wed. Kambier f 0,50, A. Kerkhove f 0,50, N. N. f 0,50, Meij. Broekert f 2,50, Ds. Bouma f 2.

Serooskerke Corr. P. Melis Az. Ds. S. de Jager f 1, P. Melis Az. f 2,50, C. Christiaanse f 0,50, J. Vader f 1, Joh. Louwerse f 1, H. Geldof f 2, C. Baaijens f 0,50, J. Goedbloed Wz. f 1, L. Goedbloed f 1, W. Maas f 2,50, A. L. Schuman f 1, Abr. Goedbloed f 1.

De Penningmeester
van de Theologische School,
DR. H. FRANKEN.

Voor de Zending o. Heid. en Moh.

Door W. Elzenga gev. in 't kerkz. te Hallum een munt-bijlet f 10,—
en 21 stuivertjes - 1,05
Door Ds. Postema, gev. in 't kerkz. te Warfum - 1,50
Van B. te O.-Friesland, - 10,—
Doosborgh, B. DE MOEN,
9 Maart 1901. Quacitor.

INGEZONDEN.

TER INLICHTING.

De deputaten voor de Hulpbehoevende kerken in de Provincie Zuid-Holland hebben bij officieel bericht de juistheid erkend van wat in overleg met de Generale deputaten onlangs was medegedeeld.

Zij hebben voor het verstreken half jaar bijgedragen, naar de som van f 500 per jaar, dus f 250. Dit was f 470 te min.

Ook geven voornoemde deputaten te kennen, dat door hen is bepaald, hoeveel hunne kerken in dit Synodejaar konen bijdragen aan de Generale kas, en dat de Provinciale Synode van Zuid-Holland op hare vergadering van Juni 1900 die som van f 500 op de begroting heeft uitgetrokken.

Zij en Zuid-Holland hebben zich dus niet gehouden aan art. 77.4^o der Acta van Middelburg, waarbij niet aan Provinciale deputaten of Prov. Synode, maar aan de deputaten der Generale Synode de bevoegdheid is verleend om jaarlijks aan de Provinciale Synoden mede te deelen, wat, huns inziens, door iedere Provincie naar de draagkracht harer kerken voor die Generale kas behoort te worden bijgedragen.

De deputaten der Provincie Zuid-Holland zeggen verder, geprotesteerd te hebben tegen den omslag der Generale deputaten, daar die in strijd was met hetgeen art. 77.4^o Middelburg, bepaalt over de draagkracht, terwijl zij konden weten, dat juist in diezelfde Acta van Middelburg bij art. 163 de draagkracht der Provincieën is aangegeven, naar welke bepaling de Generale deputaten hebben gehandeld, toen zij het aandeel van Zuid-Holland naar de draagkracht harer kerken bepaalden op 18 procent.

De Generale deputaten hebben daarin dus volkomen correct gehandeld, maar de deputaten van Zuid-Holland gingen buiten hun bevoegdheid en beschuldigen ten onrechte de Generale deputaten. Juist de beschuldigers miskenden art. 77.4^o en art. 163 der acta van Middelburg.

Wanneer men ziet op het welvarende Zuid-Holland en dat in vergelijking met het Noorden van ons land en bijvoorbeeld met ons Overijsel, moet het wel bevremden van de deputaten van Zuid-Holland te vernemen, dat hunne kerken het hoogste punt in de bijdragen voor Art. 14 D. K. hebben bereikt.

Het is te wenschen, dat dit beweren op even deugdelijken grond zal rusten als de beschuldiging, dat de Generale deputaten Zuid-Holland hebben aangeslagen in strijd met Art. 77.4^o der acta van Middelburg.

De Scriba der Deputaten van
Overijsel voor art. 13 D. O.
C. C. SCHOT Cz.

Hardenberg, den 15 Maart 1901.

CLASSICALE EXAMENS.

Op herhaald schrijven van hrs. Candidaten maken wij de Class. Vergaderingen en hare Scriba'er attent op, dat wij, sinds Het Kerkblad niet meer geregeld verschijnt, dikwerf geen Officieel Bericht van den uitslag der Class. Examens ontvangen. In het belang der Kerken en der betrokken personen verzoeken wij daarom, die Berichten ons als vroeger toe te zenden; wij zullen ze even gaarne plaatsen.—
RED.

VERKLARING EN STELLINGEN VAN DE HOOGLEERAREN DER THEOLOGISCHE SCHOOL.

Naar aanleiding van het rondzenden en publiceren van de »Stellingen, ontworpen door de Professoren van de Vrije Universiteit in hunne samenkomsten van 1 en 15 Februari 1901, voor eene eventuele samenkomen met de Professoren van de Theologische School, in zake den van onderscheidene zijden uitgesproken wensch, om die twee inrichtingen, zoo mogelijk, te vereenigen» — zien de Hoogleraren der Theologische School zich genoodzaakt het navolgende te verklaren:

a. dat de rondzending en met name de publicering dezer stellingen hen ten eerste heeft verrast en bevreemd, vooral omdat de verschillende moties, in de Classen aangenomen, bedoelden het publiek debat door broederlijke samenspreking te vervangen, en nu de zaak ontijdig in het publiek is gebracht;

b. dat zij de voorstelling van den stand der quaestie en de kenschetsing van het bestaande verschil in zijn oorsprong en karakter, zooals die in genoemde stellingen gegeven worden, als onjuist moeten afwijzen;

c. dat zij reeds daarom deze stellingen niet kunnen aanvaarden als uitgangspunt of leidraad bij de eventueel te houden besprekingen;

d. dat zij zich nu eveneens geroepen achten hunne eigen stellingen te ontwerpen en te publiceren.

Zij doen dat noode, omdat toch de zaak der Conferentie door de Curatoren der Theologische School was ter hand genomen en deze in genoemde stellingen geheel worden gepasseerd; maar omdat nu stellingen van de Professoren der Vrije Universiteit zijn verschenen, meenen zij niet te mogen zwijgen.

Deze stellingen luiden als volgt:

I.

Bij de in 1892 tot stand gekomen vereeniging van de Christelijke Gereformeerde kerk en de Nederduitse Gereformeerde kerken is de Theol. School, toenmaals en ook thans nog gevestigd te Kampen, door de gezamenlijke kerken aangenomen als hare eigene inrichting voor de opleiding tot den dienst des Woords.

De derde Voorloopige Synode van de Ned. Geref. kerken te 's-Gravenhage in 1891 nam immers gevoegen met het beding, door de Synode te Leeuwarden van de zijde der Christ. Geref. kerk voor de vereeniging gesteld en aldus luidende: »en eindelijk, wat de opleiding tot het leeraarsambt betreft, oordeelt de Synode te moeten handhaven het beginsel, dat de kerk geroepen is, eene eigene inrichting tot opleiding harer leeraren te hebben, ten minste wat de godgeleerde vorming betreft.»

Alleen voegde zij er, ter voorkoming van misverstand, aan toe, dat deze verklaring zeker niet bedoelde: »1° om het aloude Gereformeerde beginsel van vrije studie te vernietigen; noch ook 2° om verandering te brengen in de Gereformeerde wijze van kerkelijke examinatee der aanstaande dienaars des Woords; evenmin 3° om iets te laten vallen van den eisch van wetenschappelijke ontwikkeling, die steeds door de Gereformeerde kerken gesteld is; en ook 4° niet, om tegen te spreken, dat de vereenigde kerken over de regeling dezer zaak later, indien noodig, hebben te oordeelen.» (Acta bl. 82).

Toen eerst de deputaten en later de in 1892 te Amsterdam saamgekomen Synode van de Christ. Geref. kerk tegen deze omschrijving geen bezwaar had, kwam in dat jaar de vereeniging der beide kerkengroepen tot stand, en werd de Theol. School gemeenschappelijk aanvaard als de eigen inrichting der kerken voor de opleiding tot den dienst des Woords.

Alle kerken zijn dus zonder uitzondering gehouden, om, hetzij uit beginsel en overtuiging, hetzij krachtens de bij de vereeniging getroffen overeenkomst, de Theol. School te handhaven en te bevestigen. Alleen in geval de gezamenlijke kerken te eenigen tijde zoogoed als eenparig besluten, om ze op te heffen en de zorg voor de opleiding aan anderen over te laten, zouden zij zich van deze verplichting ontslagen kunnen achten. In theorie is hier ook geen verschil over, al laat de praktijk dikwerf te wenschen over.

II.

Maar alzoo staat het niet met de Vrije Universiteit. Nooit is deze stichting of zelfs een zeker verband met haar tot conditie van de vereeniging der kerken gemaakt. Dit was trouwens ook niet mogelijk. De Christ. Geref. kerk had eene Theol. School en bracht die bij het onderhandelen over de vereeniging mede; zij kon dus volkomen terecht de voorwaarde stellen, dat zij niet vereenigen wilde, tenzij de vereenigde kerken de School overnamen.

Maar de Ned. Geref. kerken hadden geen School ter opleiding en konden dus bij de vereeniging niets meebrengen. Zelfs stonden zij officieel en formeel volkomen vrij en zelfstandig tegenover de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag en de door haar gestichte Vrije Universiteit te Amsterdam. Want een zeker verband tusschen

de Ned. Geref. kerken en deze Vrije Universiteit kwam eerst op de Synode te 's-Gravenhage in 1891, enkele dagen voordat in beginsel tot de vereeniging der kerken besloten werd, tot stand. Van de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs en van haar School viel dus bij de onderhandelingen over de vereeniging der kerken nooit met één enkel woord sprake.

Alleen werd van de zijde der Ned. Geref. kerken tot voorwaarde gesteld, dat het aloude Gereformeerde beginsel van vrije studie niet vernietigd zou worden. Maar hiertegen had de Christ. Geref. kerk niet het minste bezwaar. Zij had dat beginsel ten allen tijde gehuldigd en ook in de praktijk meermalen toegepast.

Maar dit beginsel van vrije studie is iets gansch anders dan het erkennen van de Vrije Universiteit als opleidingsschool voor de dienaars des Woords in de Gereformeerde kerken. Al werd morgen aan den dag het bestaande verband met de Vrije Universiteit verbroken, dan zou daarmede toch in geen enkel opzicht het beginsel van vrije studie verloochend of gekrenkt zijn. Zelfs laat het zich in het afgetrokken denken, dat het beginsel van vrije studie door de kerken tegenover de Vrije Universiteit moest gehandhaafd worden, indien bijv. deze eens ging beweren, dat hare Theol. Faculteit de eenige, ware en goede opleidingsschool voor de dienaars des Woords in de Gereformeerde kerken was.

Wel troffen de Ned. Geref. kerken in het jaar 1891 eenig verband met de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs. En bij de vereeniging der kerken in 1892 werd bepaald, dat het contract met de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, in zake het kerkelijk verband van de Theol. Faculteit, voorloopig van kracht zou blijven. (Hand. van de Syn. der Christ. Geref. kerk te Amsterdam 1892 bl. 103.)

Maar dit contract, dat eerst in 1891, dus vijf jaren na het optreden der doleerende kerken, tot stand kwam, bevat in art. 20 de bepaling: »deze overeenkomst (n.l. tusschen de Vereeniging voor Hooger Onderwijs en de Ned. Geref. kerken) wordt aangegaan tot wederopzeggens toe, waartoe elk der partijen zich ten allen tijde het recht voorbehoudt» (Acta Syn. 's Grav. 1891 bl. 20).

Deze opzegbaarheid van het aangegaan contract ligt trouwens ook in den aard der zaak. De Vereeniging voor Hooger Onderwijs en de Geref. kerken zijn twee partijen, die niet anders dan bij zeker contract zich over en weer tot iets verbinden kunnen. En zulk een contract moet ten allen tijde van beide kanten opzegbaar en verbreekbaar zijn; anders zouden de kerken van de Vereeniging of de Vereeniging van de kerken op slaafsche wijze afhankelijk worden.

Wederom staat het hier gansch anders bij de Theol. School. Deze is geen partij naast of tegenover de kerken, met wie een contract ware aan te gaan. Want de School is het eigendom der kerken; deze hebben over haar alle zeggenschap.

III.

Zoo was de toestand in zake de opleiding, bij de vereeniging der kerken in 1892; en zoo is hij onveranderd dezelfde gebleven, tot op den huidigen dag toe. Wel zijn er gewichtige bezwaren aan de gedeelde opleiding verbonden; bezwaren, die wij van harte deelen, die wij meermalen zelf hebben uitgesproken en daarom hier niet nader behoeven aan te wijzen. Maar alle pogingen, tot wegneming van die bezwaren en tot vereeniging der beide opleidingsscholen, ook onzerzijds, aangewend, hebben schipbreuk geleden. Zij hebben geen ander resultaat gehad, dan dat de gedeeldheid bestendigd is. De Theol. School is op de jongste Synode te Groningen als de eigen inrichting der kerken voor de opleiding tot den dienst des Woords gehandhaafd en bevestigd. En met de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Geref. grondslag bestaat er niets anders en niets meer dan een contract, dat wederzijds tot wederopzeggens toe is aangegaan.

En de Theol. School heeft in dien tijd voorname bekeerlingen gewonnen. Na de Synode te Dordrecht 1893 werd in de *Heraut* van 5 Nov. van dat jaar verklaard, »dat de opinie gevestigd is, dat de kerken haar eigen inrichting hebben en behouden moeten.» »Na het besluit van de Dordtsche Synode mag alle twijfel over de eigen inrichting als opgeheven worden beschouwd. Immers, de zaak staat thans zoo, dat, gesteld eens het ondenkbare, dat n.l. de Curatoren en Doenten van Kampen samen het voorstel deden, om onze Theologische School op te ruimen, de *Heraut* hier met alle kracht tegen in zou gaan en zou roepen: neen de Theol. School moet blijven.» »Na Amsterdam en Dordt is het onder ons, voor alle kerken een uitgemakte zaak, dat we onze Theol. School als eigen inrichting onder het geheel zelfstandig bestuur der geïnstitueerde kerken behouden moeten en behouden zullen, en we het dus allen eens zijn in de overtuiging, dat onze kerken, het gebruik der Universiteit naar oud Gereformeerde beginsel aanvaardende, zich niet zouden verantwoord achten, indien ze dit gebruik aanvaardden, zonder tevens den waarborg te bezitten, dien alleen een Theol. School als eigen en zelfstandige inrichting bieden kan.»

Met deze woorden betuigen wij onze hartelijke en volkomene instemming. Wij hebben geen andere overtuiging, dan die in deze klare, duidelijk zinsneden door Dr. Kuyper uitgesproken is. Wij staan in geen anderen zin en op geen andere wijze in den »Seminaristischen» hoek, dan waarin Dr. Kuyper zich hier zelf in geplaatst heeft. De tegenstelling van »Semi-

naristisch» en »Universitair» heeft daarom met den strijd, waarin wij thans gewikkeld zijn, niets te maken.

Zelfs gaat onze overeenstemming met Dr. Kuyper nog verder. De overtuiging, dat de kerken, het gebruik der Universiteit naar oud Gereformeerde beginsel aanvaardende, zich niet zouden verantwoord achten, indien zij dit gebruik aanvaardden, zonder tevens den waarborg te bezitten, dien alleen een Theol. School als eigen en zelfstandige inrichting bieden kan, deze overtuiging rust bij Dr. Kuyper en bij ons op dezelfde overweging.

Immers, hij verklaart uitdrukkelijk: »De kerken mogen ook naar onze overtuiging de opleiding tot den dienst des Woords niet uitsluitend in handen laten van de wetenschap. Kon dat, het zou het meest gewenscht zijn, maar het kan niet. De aan zichzelf overgelaten wetenschap is daartoe niet genoeg betrouwbaar. Er werken in de wetenschap en ook in de wetenschap der Theologie te verleidelijke factoren, die zoo licht tot kwade resultaten leiden. Daaraan nu mogen de kerken niet gewaagd worden.»

In deze overweging en hierin alleen wortelt voor de kerken de noodzakelijkheid, om een eigen inrichting in stand te houden, en dan natuurlijk een eigen inrichting in dien zin, dat zij architectonisch volkomen zelfstandig zij en stoele op eigen wortel.» (*Heraut* 5 Nov. 1893, ook weer opgenomen in *Bazuin* 15 Maart 1901).

Even weinig als Dr. Kuyper met deze woorden zijn Universitair beginsel verloochent, zijn wij, dezelfde overtuiging koesterende, aangaande eene eigen opleidingsschool, tegen eene Universiteit gekant.

IV.

Deze overtuiging, dat de kerk de zorg voor de opleiding niet aan anderen mag overlaten, wordt bij ons versterkt door den toestand, waarin de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs zich bevindt. Want die waarborgen, welke de Geref. kerken in den tegenwoordigen tijd bij de opleiding eischen moeten, worden door die Vereeniging niet gegeven en kunnen ook door haar niet gegeven worden, tenzij zij geheel van standpunt verandere.

Immers, de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Geref. grondslag en de van haar uitgaande Vrije Universiteit is als zodanig in kerkelijken zin volkomen neutraal. Zij staat buiten het terrein der kerk en kiest als zodanig voor geen enkele kerk partij.

Zoo is de Vrije Universiteit in het jaar 1880 opgericht als eene stichting, die zelfstandig moest zijn, niet alleen met betrekking tot den staat maar ook met betrekking tot de kerk. (*Heraut* 31 Oct. 1880).

Wel werden door enkele broeders uit de Christ. Gereform. kerk tegen dit kerkelijk-neutrale standpunt zeer gewichtige bedenkingen ingebracht. Zij zeiden o. a., dat eene Geref. Theologie niet gekweekt kan worden zonder eene Geref. kerk, dat eene kerk alleen de zuiverheid der leer kan waarborgen, en dat ook voor de studenten in de Theologie, die aan het einde van hun studie gekomen zijn, eene kerk noodzakelijk is. Maar deze ernstige bedenkingen werden zelfs geen bespreking laat staan eene wederlegging waardig gekeurd. De Vrije Universiteit werd opgericht buiten en zonder verband met eenige kerk.

V.

Practisch trad echter de gegrondheid der bezwaren, van Christ. Geref. zijde ingebracht, zeer spoedig aan het licht. Nadat in 1880 de Vrije Universiteit was opgericht, en de Synode der Ned. Herv. kerk hare deuren voor de Theol. candidaten der Vrije Universiteit gesloten had, traden in 1886 de Ned. Geref. kerken op, die uit de doleantie voortkwamen. In vroeger tijd ging men altijd zoo te werk, dat men door de kerk kwam tot de school. Maar thans bewandelde men omgekeerd den weg van de school naar de kerk.

Toch bleef de Vrije Universiteit ook na de doleantie het standpunt innemen van kerkelijke neutraliteit. Ofschoon er langzamerhand van den kant der Ned. Geref. kerken op aandrongen werd, dat er eenig verband zou komen tusschen haar en de Vereeniging voor Hooger Onderwijs, nam deze een teruggetrokken houding aan.

Op den zeventen Universiteitsdag te Middelburg 1887 werd wel toegegeven, dat voor de Theol. Faculteit een band met de kerk onmisbaar is. Maar er werd tevens beweerd, dat eene Theol. Faculteit bestaan kan, afgedacht van de vraag, of er ooit predikanten uit komen zullen, ja zelfs of er studenten zullen zijn. (*Heraut* 496.)

En wat de vraag betreft, of de Theol. Faculteit niet in verband moest treden met de doleerende kerken, werd opgemerkt, dat de kerk met welke de Theol. Faculteit een band zoekt, nog geen orgaan bezat, waarmede zij handelen kon. Want de Theol. Faculteit aan de Vrije Universiteit zocht een band, niet met een deel van de Geref. kerken (bijv. de Christ. Geref. of de Ned. Geref. of de Geref. in het Herv. kerkgenootschap), maar met al die kerken saam, dat is met de Synode van de Gereformeerde kerken. Eerst als deze er was, zou het oogenblik gekomen zijn, om aansluiting voor de Theol. Faculteit te zoeken.

En toen Dr. Lion Cachet de pertinente vraag stelde, of de Theol. Faculteit zich nu tot de ontkomene kerken zou wenden of niet, toen werd even pertinent geantwoord: Neen; maar dit verhindert de kerken niet, om deze zaak op het aanstaande convent van hare zijde ter sprake te brengen (*Heraut* 496.)

De Vereeniging voor Hooger Onderwijs wilde dus niet tot de kerken gaan. Maar als deze wilden komen tot haar, zou zij overwegen, wat haar te doen stond!

De Universiteit als stichting koos na 1886 noch voor de synodalen noch voor de doleerende partij (*Heraut* 507.) Zij bleef officieel, die zij was, en volhardde tegenover alle kerken in hare neutrale houding.

VI.

Maar de doleerende kerken begrepen, dat zij, van de Theol. Faculteit hare candidaten tot den dienst des Woords ontvangende, met deze toch wel in eenig verband moesten treden. Op de Synode te 's-Gravenhage in 1891 werd eene overeenkomst aangegaan, die door deputaten met Directeuren der Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs ontworpen was.

De kerken verkregen bij deze overeenkomst eenig recht van toezicht en advies, maar zoo, dat de Vereeniging, na dat advies bij benoeming, schorsing en ontslag der Hoogleraren in de Theologie te hebben aangehoord, volkomen vrij bleef, om te doen zooals zij wilde. Als de Vereeniging aan raad of besluit van deputaten of Synode zich niet storen wil, kunnen de kerken, met dit contract in de hand, er niets aan doen. Als het er op aankomt, hebben de kerken niets te zeggen. De Vereeniging voor Hooger Onderwijs is ook na de doleantie en na het contract met de Geref. kerken volkomen zelfstandig tegenover de kerken blijven staan. Hare statuten, hare reglementen zijn op dit punt onveranderd.

En alzoo is de toestand nog tot op den huidigen dag.

Van kerkelijk lidmaatschap is noch bij de leden der Vereeniging, noch bij de Directeuren, noch bij Curatoren, noch bij Hoogleraren sprake.

De leden der Vereeniging behoeven zelfs niet persoonlijk voor zichzelf de Gereformeerde beginselen te belijden, indien zij deze maar aanvaarden als grondslag voor de Vereeniging en voorts 25 gulden betalen.

Directeuren en Curatoren moeten wel zelf met de Geref. beginselen instemming betuigen en ze als grondslag voor de Vereeniging en hare scholen handhaven, maar zij behoeven noch de Geref. belijdenisschriften te ondertekenen, noch lid van eene Geref. kerk te zijn. Zij kunnen, in het afgetrokken, allen leden van de Ned. Herv. kerk zijn.

En al moeten de Hoogleraren de Geref. beginselen belijden en ze bij hun onderwijs, voorzoover dit erbij betrokken is, ten grondslag leggen, toch zijn zij allen van het lidmaatschap der Geref. kerken en van de ondertekening der Geref. belijdenisschriften vrij. Wederom, in het afgetrokken, zouden alle Hoogleraren, zelfs die in de Theologie, leden van andere kerken dan de Gereformeerde kunnen zijn.

En ten laatste, wat de studenten betreft — voor hen is geen enkele eisch gesteld, noch van kerkelijken of confessionneelen, noch zelfs van godsdienstigen en zedelijken aard. »Als kweekeling kan ieder tot haar (de Vrije Universiteit) komen, al ware hij Mohammedaan of Jood.» (*Heraut* 512).

VII.

De bezwaren, om de zorg voor de opleiding tot den dienst des Woords aan de kerken te ontnemen en aan eene Vereeniging over te dragen, nemen nog daardoor toe, dat Art. 2 van de Statuten van de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs het standpunt van die Vereeniging en van hare School zoo vaag en onduidelijk omschrijft.

Dat artikel houdt in, dat de Vereeniging voor alle onderwijs, dat in hare scholen gegeven wordt, geheel en uitsluitend staat op den grondslag der Gereformeerde beginselen, en mitsdien als grondslag voor het onderwijs in de Godgeleerdheid erkent de drie Formulieren van Eenigheid.

Voor een ieder is het uit dit artikel duidelijk, dat er onderscheid wordt gemaakt tusschen de Gereformeerde beginselen en de Gereformeerde belijdenisschriften. Wel wordt er een zeker verband tusschen beide gelegd; maar van welken aard dat verband is, wordt met geen woord gezegd. Het onderwijs in het algemeen staat op den grondslag der Gereformeerde beginselen, maar niemand kan zeggen, welke deze zijn.

En wat het Theologisch onderwijs betreft — dit wordt wel gesteld op den grondslag der Geref. belijdenisschriften. Maar dit geschiedt, nadat vooraf gezegd is, dat alle onderwijs staat op den grondslag der Geref. beginselen. De Geref. belijdenisschriften zijn voor het Theologisch onderwijs dus verbindend, omdat en in zoover in die belijdenisschriften Gereformeerde beginselen vervat, omschreven, geformuleerd, begrepen zijn. Hoe men zich hierbij uitdrukken moet, hoe men m. a. w. de verhouding van de Geref. belijdenisschriften tot de Geref. beginselen verstaan moet, is door niemand te zeggen. Maar dit is zeker, dat Art. 2 — om niet sterker te spreken — de opvatting toelaat, dat de Gereformeerde beginselen de toetssteen zijn van de Gereformeerde belijdenisschriften.

Op den grondslag van Art. 2 der Statuten is het mogelijk, om in den naam van de Geref. beginselen de Gereformeerde belijdenisschriften te bestrijden.

Deze uitlegging van Art. 2 is niet met opzet gezocht, maar dringt zich onwillekeurig op aan iemand, die geroepen wordt, over de formulering opzettelijk na te denken. En ze wordt bovendien gesteund door de wijze, waar-

op het standpunt der Vereeniging herhaalde malen publiek uiteengezet wordt. Natuurlijk raakt deze gansche quaestie niet de personen der Hoogleraren, die allen met de Geref. belijdenisschriften instemming betuigen. Maar het geldt hier het standpunt der Vereeniging als zodanig.

En dan blijkt het de bedoeling der Vereeniging wel te zijn, om het onderwijs in hare scholen te binden aan de Gereformeerde beginselen, of gelijk het telkens elders omschreven wordt, aan het Calvinisme, aan de Calvinistische levens- en wereldbeschouwing, aan de godsdienstige strooming, die hier te lande sinds de Reformatie zich eene nationale bedding groef, dat is, indien men wil, aan den geest en de hoofdzaak, maar niet aan de letter der belijdenis. De Vereeniging vraagt dus op haar standpunt terecht wel onderteekening van Art. 2 der Statuten, maar maakt nergens van onderteekening der belijdenisschriften gewag. Natuurlijk kan zij dit heden of morgen wel gaan doen; maar zij verlaat dan het standpunt, dat zij van hare oprichting af heeft ingenomen. Confessioneel en wetenschappelijk zijn op dat standpunt met elkander in strijd.

VIII.

Daar komt nog bij, dat de toekomst der Vrije Universiteit hoogst onzeker is. Wij bedoelen niet, of zij wel staande zal blijven. Want van harte hopen wij, dat zij in bloei hoe langer hoe meer zal toenemen. Maar niemand kan bepalen, op grond van de Statuten, in welke richting zij zich verder ontwikkelen zal. En wederom denken wij hier in de eerste plaats niet aan mogelijke afdwaling in de leer, maar wel aan eene mogelijke inkorting van de vrijheid ten opzichte van den staat.

Met de lagere Christelijke school hebben wij binnen een tijdruimte van ongeveer 25 jaren de ervaring opgedaan, dat zij hoe langer hoe meer gaat leunen en steunen op de overheid. Subsidie werd eerst principieel door heel onze partij verworpen. Thans wordt zij gretig door bijna allen aanvaard. De godsdienstige en zedelijke strijd voor de Christelijke school is veranderd in eene politieke worsteling, om gelijk recht te hebben met het openbaar onderwijs en evenveel geld te ontvangen uit de staatskas. Wij beoordeelen dit thans niet, maar constateeren het feit.

Dien kant gaat het ook uit met het gymnasium onderwijs. Ofschoon subsidie hier volstrekt niet noodzakelijk is en de kosten ervan de draagkracht niet te boven gaan, is toch in het program van actie der Antiev. partij ook opgenomen: Rijksuitkeering aan de Vrije Gymnasia op den voet van die aan de Gemeente Gymnasia.

Dien kant gaat het zeker ook uit met de Vrije Universiteit. Eene Universiteit toch is peperduur. Zij gaat, wanneer zij eene enigszins volledige Universiteit is, de draagkracht van ons Gereformeerd volk ver te boven. Op den duur kan zij, althans naar veler oordeel, zonder staatsubsidie niet bestaan. En wanneer het eenmaal zoo ver kwam, dat de Vrije Universiteit subsidie aanvraagt en verkrijgt, zouden de kerken, geen andere school ter opleiding hebbende, ongemerkt afhankelijk worden van den staat. Ook om de volkomene vrijheid der ker-

ken op den duur tegenover den staat te handhaven, achten wij dringend noodig, dat zij met de zorg voor de opleiding zich blijven belasten. De kerken mogen zich niet in dienst laten nemen van de politiek.

IX.

Om al deze redenen zijn wij, afgezien van de beginsel-quaestie, eenparig van overtuiging, dat de Gereformeerde kerken in dezen tijd en onder de huidige omstandigheden hare eigene opleidings-school niet mogen prijsgeven. Zij hebben geen waarborgen, dat de opleiding, bij ontstentenis dier school, zal blijven geschieden in haar geest en naar haar wensch, en zij kunnen die waarborgen ook niet van de Vereeniging voor Ger. Hooger Onderwijs verkrijgen, tenzij deze geheel van standpunt verandere, en de Theol. Faculteit in die verhouding tot de Geref. kerken ga staan, waarin thans de Theol. School te Kampen tot haar is gesteld.

Toen het voorstel-Bavinck aan de orde was, meenden wij, dat de Vereeniging, na alles overwogen te hebben, daartoe niet ongenegen zou zijn. Dan was de gedeeldheid der opleiding verdwenen en had de Vrije Universiteit de liefde gewonnen van aller hart.

En wij zijn nog van meening, dat deze verandering van standpunt voor de Vereeniging van Geref. Hooger Onderwijs louter voordeel zou hebben aangebracht en met geen enkel van de gewichtige belangen, die zij behartigt en die wij met haar wenschen te behartigen, in strijd ware geweest.

Wij oordeelen thans nog, evenals in vroegere jaren, dat de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs, opgericht door Hervormde broeders vóór de doeleantie, na de veranderde kerkelijke verhoudingen haar standpunt, althans ten aanzien van de Theol. Faculteit, had moeten wijzigen.

Wij zijn nooit van meening geweest en zijn het nog niet, dat confessioneel en wetenschappelijk met elkander strijden, omdat de confessie voor ons bewustzijn in alle deelen op Gods Woord is gegrond.

Wij zagen nooit in en zien het nog niet, dat eene particuliere vereeniging, die eene Geref. Universiteit wil stichten, haar roeping verzaakt, wanneer zij met de Geref. kerken een contract sluit, waarbij zij het recht van benoeming, schorsing, ontslag en salariëring der Hoogleraren in de Godgeleerdheid aan die kerken overlaat. Zij, die de Universiteit stichtten, waren zelve bijna allen oorspronkelijk van meening, dat na den staat de kerk allereerst geroepen was, om eene Theol. Faculteit, ja zelfs eene gansche Universiteit in het leven te roepen.

Tegen het bezwaar, dat dit in strijd zou zijn met de vrijheid en de souvereiniteit der wetenschap, stellen wij de opmerking, dat het dan evenzeer met diezelfde vrijheid en souvereiniteit der wetenschap in strijd is, om aan de kerken medezeggenschap toe te staan, wanneer deze iets meer dan een vorm zal zijn; om het recht der benoeming van de Hoogleraren enz. af te staan aan de Directeuren eener particuliere Vereeniging; om salaris te ontvangen uit de handen van hen, die met de beurs de beschikking hebben over het zijn of niet-zijn der stichting; om het

onderwijs der School te binden aan de confessie of ook zelfs aan de Gereformeerde beginselen.

X.

De Vereeniging voor Hooger Onderwijs en de School, die van haar uitgaat, achtte blijkbaar het voorstel-Bavinck onaannemelijk. Misschien heeft zij, op het standpunt, dat zij van haar oorsprong af innam, daar wel aan gedaan. Wij beoordeelen dit niet en laten die Vereeniging volkomen vrij. Want als de Theol. Faculteit niet in die verhouding tot de Geref. kerken wil gaan staan, waarin thans de Theol. School tot haar staat, achten wij het in den tegenwoordigen tijd dringend noodzakelijk, dat de kerken hare eigene School handhaven tot opleiding van de aanstaande dienaren des Woords.

Het voorstel was eene welgemeende concessie. Nu deze afgewezen is, hernemen wij onze positie en zeggen met Dr. Kuyper in 1893: »Na Amsterdam en Dordt (en Middelburg en Groningen) is het onder ons, voor alle kerken, een uitgemaakte zaak, dat we onze Theol. School als »eigen inrichting» onder het geheel zelfstandig bestuur der geïnstitueerde kerken behouden moeten en behouden zullen, en we het dus allen eens zijn in de overtuiging, dat onze kerken, het gebruik der Universiteit naar oud Gereformeerd beginsel aanvaardende, zich niet zouden verantwoord achten, indien ze dit gebruik aanvaardden, zonder tevens den waarborg te bezitten, dien alleen een Theol. School als eigen en zelfstandige inrichting bieden kan.» Maar dan is het ook noodig, dat deze inrichting der kerken tot opleiding voor den dienst des Woords volledig zij en de gansche opleiding verschaffe. Want indien de kerken om allerlei redenen zelve voor de opleiding moeten zorgen dan moet haar inrichting — om nogmaals met Dr. Kuyper te spreken — *natuurlijk een eigen inrichting zijn in dien zin, dat zij architectonisch volkomen zelfstandig zij en stele op eigen voet.* Anders toch leunt ze tegen buurman en valt, als het huis van buurman valt, ongemerkt mee.

Nu de Vereeniging voor Hooger Onderwijs niet geeft en (naar hare, niet naar onze overtuiging) niet geven mag of kan die waarborgen, welke de Geref. kerken thans voor de opleiding harer dienaren en voor de beoefening der Godgeleerde wetenschap eischen moeten, nu ligt op de kerken de dure roeping, om de Theol. School te handhaven en te bevestigen. Zij mogen het daarom ook niet dulden, dat die School tot een practisch Seminarie of tot een ahangsel van de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit worde afgetakeld. Nu de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs haar oorspronkelijk standpunt handhaaft, blijve de Theol. School ongeschonden in stand, of doe men open en rond het voorstel, om haar van het terrein der kerken te doen verdwijnen.

Dan kunnen de kerken daarover oordeelen en beslissen.

XI.

Met de handhaving der Theol. School is echter volstrekt niet uitgesloten, dat er tusschen haar en de Vrije Universiteit en zoo ook tusschen de kerken onderling in het vraagstuk der opleiding een geest van vrede en wederzijdsche welwillendheid besta. Daartoe is eigenlijk alleen noodig, dat over en weer in de kerken en in de Scholen het *bestaansrecht* van beide inrich-

tingen zonder voorbehoud, oprecht en eerlijk worde erkend, en alle onedele concurrentie worde vermeden.

Aan de Vrije Universiteit daarom het onverkorte recht, om op te komen voor de beoefening der wetenschap in Christelijken, in Gereformeerden g'est!

Maar ook aan de Theol. School de vrijheid, onverzwakt en onverkort, om de rechten der kerken te verdedigen en voor deze pal te staan, ook op het terrein van de wetenschap der Godgeleerdheid. De Theol. School verdedigt ten deele andere, maar zeker niet minder gewichtige belangen dan de Vrije Universiteit.

Voor die belangen is het, dat wij het woord vroeger en nu hebben opgenomen. Geen eigenbelang drijft ons. Geen voorliefde voor de inrichting, aan welke wij verbonden zijn. Velen zeggen, dat wij, voor de School optredende, onze eigen belangen meer schaden dan bevoorstellen. Maar dat alles is de beweegreden van ons spreken en handelen niet. Nu de Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs aan de kerken de waarborgen weigert te geven, welke deze in de hedendaagsche toestanden bij de opleiding tot den dienst des Woords en bij de beoefening der Godgeleerde wetenschap eischen moeten, nu is het onze gemeenschappelijke overtuiging, dat de Geref. kerken geroepen zijn hare Theol. School te handhaven en te bevestigen.

De kerken mogen oordeelen, of zij zich van deze roeping kwijten willen. Ook hiervoor zijn wij dankbaar, dat de beslissing in zoo gewichtige en heilige zaak niet bij ons maar bij de kerken zelve rust.

Maar dat mag ons geen oogenblik doen aarzelen in het uitspreken onzer overtuiging, dat nadat het niet-kerkelijk en niet-confessioneel standpunt der Vereeniging voor Geref. Hooger Onderwijs aan het licht is getreden, de kerken de zorg voor de opleiding tot den dienst des Woords zelve moeten blijven behartigen.

De Gereformeerde kerken zouden niet verantwoord zijn, als zij die zorg aan eene particuliere Vereeniging overlieten, wier grondslag en organisatie onbetrouwbaar is.

En wij zouden ons niet verantwoord achten, indien wij niet bijtijds de kerken in staat stelden, om zelve uit eigen oog en door geen schijn zich te laten misleiden. Wij hebben geloofd, daarom hebben wij gesproken.

En wat wij spreken, is voor het recht en de vrijheid der kerken.

Alles samenvattende, komen wij tot de slotsom dat eenheid van opleiding, in den weg van samenwerking tusschen de Geref. kerken en de Vereeniging voor Hooger Onderwijs, alleen te verkrijgen is, wanneer de Theol. Faculteit aan de Vrije Universiteit in dezelfde verhouding tot de Geref. kerken komt te staan, als thans de Theol. School.

De Gereformeerde kerken mogen met niet minder tevreden zijn, dan dat bij haar beruste de benoeming, salariëring, schorsing en ontslag van de Hoogleraren in de Godgeleerdheid.

M. NOORDTJIZ.
D. K. WIELENGA.
L. LINDEBOOM.
H. BAVINCK.
P. BIESTERVELD.

Kampen,
19 Maart 1901.

»DE OFFERANDE DES LOFS.»

AMSTERDAM.

Bij den Boekhandelaar Fred. H. Verschoor te 's-Gravenhage verscheen dezer dagen een geschrift van Prof. Dr. H. Bavinck, dat we zoo vrij zijn bij de lezers der *Bazuin* in te leiden en aan te bevelen.

De volledige titel is: *De Offerande des Lofs. Overdenkingen vóór en na de toelating tot het heilige Avondmaal.*

De titel is blijkbaar ontleend aan het woord uit den brief aan de Hebreërs Cap. 13 : 15: *Laat ons dan door hem altijd Gode offeren eene offerande des lofs, dat is, de vrucht der lippen die zijnen naam belijden.*

In een elftal overdenkingen wordt deze gedachte door den schrijver ontwikkeld.

Uitgaande van het verbond der genade, en al de weldaden die het bevat en schenkt, zooals het onwankelbaar vast ligt in Gods eeuwige ontfermingen, als grondslag der belijdenis, wordt dadelijk de opvoeding tot de belijdenis besproken, vervolgens het wezen en de inhoud der belijdenis uiteengezet, en daarna de verscheidenheid en de algemeenheid der belijdenis in het licht gesteld.

De volgende overdenkingen zijn gewijd aan den plicht der belijdenis, den tegenstand dien zij allerwegen ontmoet, aan de kracht die zij, uit haar eigen aard en natuur, oefent, het loon dat haar wacht, en den triump die haar verzekerd is.

Het is geen geleerd geschrift, maar geschrift van een geleerde, die den rijkdom zijner Theologische wetenschap, de heerlijke genade-gaven, die hem geschonken zijn, als een rijpe vrucht, der gemeente in den schoot legt.

Het is geen dogmatisch geschrift, maar al de dogmata, die in Gods Woord verborgen liggen, voor zoover die rechtstreeks op des menschen verlossing en het leven tot Gods eer betrekking hebben, maken het beenderenstelsel van deze overdenkingen uit. En het zijn geen dore beenderen van een opgezet skelet, neen, — het zijn beenderen van een levend organisme, vol ver en merg.

Het is ook geen moraliserend geschrift. Maar de reinste moraal, de zuiverste

levensleer wordt hier, naar Gods Woord, gepredikt; het leven, zooals al Gods kinderen voelen, dat het zijn moet dat zij liefhebben, waarnaar zij jagen, dat zij, zij het ook in kleine begin-selen, beginnen te leven.

Allerminst is het een polemisch of twistgeschrift. Als *Maccovius* en *Votius* nog leefden, zouden, naar het ons voorkomt, geen van beiden steekhoudende bedenkingen er tegen kunnen inbrengen. Het is geboren uit hetzelfde hoofd en hart dat, voor eenige jaren, dat schoone en alom gewaardeerde stuk voortbracht over *De Katholiceit van Christendom en Kerk*. Wij twifelen er dan ook niet aan, of deze overdenkingen zullen zoowel te Amsterdam als te Kampen instemming en waardeering vinden.

Zeer dringen we dus aan op algemeene verspreiding van deze overdenkingen. Vooral in dit gedeelte des jaars, den z.g. aannemingstijd, komt het telkens aan het licht, hoeveel misverstand, begripsverwarring, ja dwaling, in de kerken aanwezig is, ten aanzien van de belijdenis, het belijdenis-doen en van hetgeen daarmede in verband staat. En waarlijk niet alleen bij de leden der gemeente. Onder Gods zegen kan dit geschrift van Prof. Bavinck veel bijdragen om de gezonde leer, die naar de godzaligheid is, beter te doen verstaan, ernstiger te zoeken en vuriger lief te hebben. Laten nu de welgestelden deze overdenkingen verspreiden op ruime schaal; zorgen, dat zij in elke woning, waar jonge belijders zijn, gevonden worden, en ook in geen pastorie ontbreken. Ze zijn op zulk stevig papier en met zulk een kloek letter gedrukt, dat ook daaruit hare bestemming duidelijk blijkt.

We hebben, in de *Bazuin*, wel eens boeken en geschriften aangekondigd, waarvan we, met een vrij geweten, niet zouden hebben durven verklaren, dat we ze, van 't begin tot het einde, aandachtig gelezen hadden. Van de *Offerande des Lofs* kunnen we dit echter wel verklaren. We hebben gelezen met klimmende belangstelling, met klimmend genot, met geheele instemming, met bewondering telkens, vanwege den rijkdom der gedachten, de helderheid van

betoog en voorstelling, den reinen, echten eenvoud en het zoetvloeiende van den stijl, met dankbaarheid aan God en aan den schrijver voor deze kostelijke gave.

De *Offerande des Lofs* maakte op ons den indruk van een lentebloem, te midden van de scherpe, koude, felle voorjaarswinden; een Elin in de woestijn der dagelijksche zorgen, ontberingen, twistingen en murmureeringen.

Geve God de Heere, dat zij de voorbode zij van een schoonen, verwikkelden, ijkelijk vruchtvooibredenden zomer.

W. H. GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

Waren wij verleden week door lichte ongesteldheid verhinderd om ons gewoon overzicht te geven, thans zullen wij ons duchtig moeten beperken, omdat de Bazuin-ruimte voor andere spoedeisende stukken wordt geeischt.

In Zuid-Afrika wordt de ontzettende strijd voortgezet, al blijven sommigen in Londen nog vol hoop op de zoogenaamde vredes-onderhandelingen. Dat deze van de in 't veld staande Burgers zouden uitgegaan zijn, kunnen wij gerust als iets van Engelsche vinding op zij zetten. Neen, van zekeren Engelschen kring uit heeft men met oogluiking van de Regering te Londen, door middel van halve Burgers te Pretoria, die tot de vredescommissies behooren — Botha en anderen tot onderhandelingen zoeken over te halen. En dezen, nooit moedwillig de ooren stoppend voor vredesvoorstellen, hebben nu door Botha gehoord wat men als voorwaarde stelde — doch ze eenparig en fier verwerpen! Van wapenstilstand was geen sprake.

Trouwens, waren het weer en andere omstandigheden French in 't Oosten van Transvaal verder gunstig geweest, wij zouden wel van zijn verdere rooftochten hebben gehoord. Thans zit hij in moeilijken toestand, op de grenzen van Utrecht, Vrijheid en Retief. De Burgers gaan dan ook opnieuw voort den spoor naar Lorenzo Marques aan te vallen, nu ook weer dien naar Durban, bij Vlakte en Standerton, waar zij ook vroeger waren. Alleen — het land is verwoest. In 't Westen kunnen de Engelschen ook niets doen. En terwijl de Wet voor een oogenblik in 't Noorden van den *Vrijstaat*, zijn Commando heeft ontbonden — om met Botha c. s. voeling te verkrijgen? — gaan overigens ook daar de aanvallen der Burgers voort, en zoeken de Engelschen tevergeefs Fourie in

den Zuid-Oosthoek te omsingelen. Ook in de *Kolonie* zetten Scheepers en Kruitinger hunne krijgsveldtochten niet zonder succes voort, terwijl de pest in en rond Kaapstad blijft woeden. Naar onze meening beginnen zekere Engelsche kringen veel meer behoefte aan vrede te gevoelen dan de strijdende Burgers.

In China loopen de zaken zoo, dat er zekere spanning bestaat tusschen de Mogendheden over Rusland's doen in zake Mantsjoerie en bijnamen tusschen Engeland en Rusland in zake een klein stukje grond bij den spoor te Tientsin. Maar thans wordt ericht dat van Waldersee tusschen beide is gekomen om aan de vijandige houding tusschen de Engelsche en Russische troepen te Tientsin een einde te maken; met het gevolg dat de Engelschen hun troepen terug trokken van het te Tientsin betwiste terrein, aan de achterzijde van den spoorweg, hetwelk tot oneenigheden aanleiding dreigde te geven.

Voor zoover de autoriteiten te Londen den toestand kunnen beoordeelen, wordt het incident als geëindigd beschouwd. Doch ook Japan is ontevreden Doch genoeg voor ditmaal.

NOORDTJIZ.

»SCHENDING VAN GOEDE TROUW.»

Het wordt er niet beter op. »De Heraut» begint met grof geschiet te vuren.

In het Nr. van 3 Maart j.l. toch wordt met nadruk beweerd, dat schrijver dezes zich schuldig heeft gemaakt aan »schending van goede trouw». Ja, de bekende »raad» door hem gegeven, wordt »kortweg schending van goede trouw» genoemd.

Zeker geen geringe zonde. Te erger, omdat hij zelfs de kerken heeft opgewekt of geraden om zich daaraan schuldig te maken.

Eerlijk kan ik verklaren, dat ik mij daarvan in geenerlei opzicht bewust ben. Zelfs gevoel ik mij gedrongen er bij te voegen, dat ik dien raad terstond zal herroepen, indien »de Heraut» mij bewijst dat deze werkelijk zulk »een schending van goede trouw» in zich sluit.

»Goede trouw» bovenal, overal en ten allen tijde en dat bovenal op het terrein van 's Heeren kerk en in zulk een teedere en diep irriterende zaak.

Doch nu dient »de Heraut» dan ook met bewijzen te komen en anders die booze beschuldiging in te trekken. Daartoe sommeeren wij den geachten redacteur bij dezen. In »de Heraut» van 10 Maart wordt weder

in dienzelfden boezen zin geïnsinueerd. Maar nu meer concreet.

Met even zooveel woorden wordt daar gezegd, dat »het voorstel van den band met de Vrije Universiteit af te breken, niet had mogen gezegd zijn».

En waarom niet?

»Het accoord verbood dat.» Zoo wordt met nadruk verklaard.

Mijn raad sluit dus in zich schending van goede trouw aan een getroffen accoord.

Mag ik vragen: welk accoord wordt hier bedoeld? Tusschen wie is het gesloten? Waar kan ik het vinden?

Ik ken een accoord, aangegaan tusschen de Chr. Geref. kerken en de Ned. Geref. kerken 1891—92, waarbij de laatstgenoemde aanvaardden het beding door de Leeuwarder Synode der Chr. Geref. kerk gesteld, inzake de handhaving van het beginsel, dat de kerk geroepen is een eigen inrichting tot opleiding harer leeraars te hebben, tenminste wat de godgeleerde vorming betreft.

Dat beding is door de voorloopige Synode van Ned. Geref. kerken te 's-Gravenhage, 15 Sept. 1891 aanvaard, en zoo werd er accoord gesloten, dat de gezamenlijke kerken na de vereeniging zouden hebben een eigen inrichting tot opleiding harer leeraars enz.

Bij de toelichting van dit beding is o.a. verklaard en toegestaan van de zijde van de Chr. Geref. kerk, dat het niet bedoelt om het aloude Gereformeerde beginsel van vrije studie te vernietigen.

Het beginsel van vrije studie is dus ook door de gezamenlijke kerken aanvaard. Het zou trouwbreuk zijn daaraan te tornen. Doch daaraan denkt niemand. Zelfs is met het oog daarop door de Generale Synode van 1893 een amptiatie aangenomen op Art. 4 D. K. O.

In de aldus gesloten overeenkomst is echter geen sprake van de Vrije Universiteit. Deze valt dus buiten het accoord van de vereeniging der kerken, want ook van het contract der Ned. Geref. kerken met de Theol. Faculteit der Vr. Un. wordt daar zelfs met geen woord gerept (zie Acta der derde voorl. Synode van de Ned. Geref. kerken, gehouden te 's-Gravenhage 1891 (pag. 82.)

Alleen werd op voorstel der Deputaten door de Synode der Chr. Geref. kerk te Amsterdam in hare zitting van 15 Juni 1892 besloten: 2. Wat de Theol. School te Kampen en de Vrije Universiteit betreft:

a. »het thans bestaande blijft voorloopig») »van kracht; met name alle regelingen »voor de Theol. School te Kampen en het

b) Ik onderschrijf. W.

contract met de vereniging voor Hooger Onderwijs op Geref. grondslag in zake het kerkelijk verband van de Theol. Faculteit" (pag. 60 der Acta).

Dit besluit is dan ook als zodanig opgenomen in de geunificeerde redactie der Bepalingen onder Rubriek VIII. Opleiding van dienaren des Woords (pag. 103 der Acta). Hoe dus de geachte redacteur van de Heraut kan schrijven alsof dat contract onopzegbaar zou zijn of opzage van dat contract "schending van goede trouw" zou zijn, beken ik eerlijk niet te begrijpen.

Ook naar dit historisch verloop der kwestie en naar den aard der aangehaalde besluiten of bepalingen is er voor zoo'n opvatting geen plaats.

En, wat ten slotte alles afdoet, het contract zelf spreekt in dezen ondubbelzinnig.

Art. 10 luidt aldus: "Deze overeenkomst wordt aangegaan tot weder opzeggens toe, waartoe elk der partijen zich ten allen tijde het recht voorbehoudt."

Aangenomen dus dat de gezamenlijke kerken die "overeenkomst" aanvaard hebben, gelijk ze door de Ned. Geref. kerken gesloten was, dan geeft dit Artikel vrijheid aan die kerken mijn "raad" op te volgen en het contract op te zeggen?

Of bestaat er een ander contract, waarbij de kerken van '34 bij de vereniging in 1892 beloofd hebben dit nooit te zullen doen? Daaraan is zelfs nooit gedacht. 't Zou ook al te dwaas zijn, zich als kerken door een onopzegbaar contract vast te leggen.

Dat stem ik toe, naar het historisch verloop der dingen hebben de kerken in dezen met vroeg beleid te handelen en zou het niet goed zijn lichtvaardig dat contract te verbreken. Daarom heb ik ook lang gezweven en meegewerkt tot een oplossing der kwestie met handhaving van dat verband, zij het ook gewijzigd.

Doch de nood der kerken dringt en het belang der kerken eischt m. i. om dat contract op te zeggen. Ik zie geen anderen weg om tot eenheid van opleiding te komen met handhaving van vrije studie. De Theol. Candidaten der Vrije Universiteit kunnen dan hun praeparatoir-examen doen, als ze dat verkiezen, naar de amptiatie van Art. 4 D. K. O.

Dat de opnieuw aangevangen onderhandelingen nog een oplossing mochten brengen in den weg van samenwerking der beide inrichtingen, is zeker veler wensch. Ook ik mag het hopen, hoewel ik, zooals bekend is, vrees, dat we dit station voorbij zijn.

D. K. WIELENGA.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Door Mej. J. Mulder, Zierikzee: van de Geref. Jonged. v. "Tabitha" f 1,00

Door Mej. Graves Onnos, Zwijndrecht: van de Geref. Jonged. v. f 5,00

Door D. N. Verschoor, 's-Gravenhage: uit de Zondagschoolbus: "Zoekt uw heil" f 2,00

Door Mej. M. v. Slooten, postmerk Kampen: van de Chr. Jonged. v. "Waar liefde woont" f 1,50

Door H. Kalma, Jorwerd: van de Chr. Jonged. v. te Hijaard f 1,00

Voor al deze blijken der liefde hartelijk dank zeggende, hopen we dat velen, zoowel particulieren als verenigingen, den arbeid onder onze Militairen door woord en daad mogen steunen.

E. KROPPVELD.

Rijswijk, 16 Maart 1901.

Sankey, de bekende medewerker van Moody, heeft het plan, in Amerika hier en daar tijdelijke Christelijke Zangerscholen op te richten, waar zingende evangelisten zullen opgeleid worden.

Lady Henry Somerset, die een landkolonie heeft aangelegd tot genezing van verstokte dronkaards, vindt zoo veel goede gevolgen van deze methode, dat zij sterk opkomt tegen het straffen der dronkenschap door opsluiting in gevangnissen, terwijl de patiënten dan weder, zonder toezicht, de maatschappij ingezonden worden. Na een ondervinding van omtrent zes jaren, zijn door deze herstellingswijze, waarbij dronkenschap en als zonde en als ziekte beschouwd wordt, vijftien zestig van de honderd behandelde verbeterd vertrokken.

Ingezonden.

Resultaat.

In een der vorige nummers (nr. 8) van dit blad vroeg ik, wie mij kon inlichten aangaande een schrijven van voor ettelijke jaren, over de kwestie van de buitengewone eb in den jare 1672.

't Zal zeker tot genoegen van de lezers zijn te kunnen mededeelen, dat aan mijn verzoek van onderscheidene zijden gevolg is kunnen gegeven worden.

In 1889 is in een werke van den oud-Hoogleraar Dr. W. G. Brill zeer veel aangaande de eb-kwestie in beste gegeven. Een reit van de eerste geleerden, in hun oordeel over deze kwestie, laat hij de revue passeeren. Zoo de Heere wil en wij leven, hoop ik nader met het oordeel van deze mannen in hunne werken kennis te maken, waartoe vrienden hun medewerking mij aanboden.

Ik acht de kwestie nog lang niet uitgemakt en te minder, na kennis genomen te hebben van het werke van Dr. Brill. Groen heeft — zooals B. zegt — "aan het verhaal der wonder-ebbe" geen plaats meer in de geschiedenis gegeven. Waarbij is te voegen, dat Groen in 't geheel niet van eene eb, al of niet "wonder-ebbe," spreekt. Hierna nu komt Prof. Fruin weer met beslistheid uitspreken, dat er wel, doch in 1673, van een buitengewone eb sprake mag zijn. En zoo schommelt de kwestie met bijzonderheden er mede in verband, heen en weer. Nadat men meent aangetoond te hebben, dat de eb, de buitengewone, daarom nog geen "wonder-ebbe" is, "een voorkomend hoewel zelden voorkomend verschijnsel", geeft men aan de eb weer plaats in de geschiedenis.

Het nut der Godzaligheid is o. i. hier in betekenis op den voorgrond.

De redeneeringen van Dr. Brill en van Prof. Fruin over "het wonder" ten slotte, zijn zeker niet bij hunne critiek geheel op den achtergrond gebleven.

Dat er in 1673 een verhaal van "de wonder-ebbe" of vervroegde ebbe, te Amsterdam bij van Waesberghe, is uitgegeven, door een Theol. en Phil. Doctor, die een leeraar van Texel als ooggetuige noemt, en dat in zichzelf allen schijn van waarheid heeft, hiervan laat Dr. Brill ons geheel onkundig.

Dr. C. J. WESSELS.

Dwingeloo, Maart 1901.

BERICHT.

Van dit Nummer der Basuin zijn exemplaren te bekomen tegen tien cents. De Uitgever, G. Ph. ZALSMAN.

ADVERTENTIËN.

Heden verblijdde de Heere ons door de geboorte eener flinke dochter. Alles is wel.

S. DWARSHUIS, v. D. M.

K. DWARSHUIS—FLEDDERUS.

STAPHORST, 15 Maart 1901.

Door de gunste Geds werd ons heden zeer voorspoedig een ZOON geboren.

W. BOUWMAN, v. D. M.

H. BOUWMAN—DE GROOT.

EZINGE, 19 Maart 1901.

Voor de vele bewijzen van deelneming, ondervonden bij het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot en Vader, den heer J. F. DE BOER te Wirdum, betuigen wij onzen hartelijken dank.

F. DE BOER—KROODSMA en Kinderen.

WIRDUM, 14 Maart 1901.

EBEN—HAEZER
Woensdag den 27 Maart a.s.
hopen onze geliefde Ouders
Cornelis den Boer
EN
Wilhelmina Boot
hunne 40-jarige Echtvereeniging te gedenken.
Hunne dankbare Kinderen,
KERKWERVEN,
20 Maart 1901.

Heden is in den Heere ontslapen, na een lang en smartelijk lijden, onze geliefde Echtgenoot en Vader

Harm Ridderbos,

in den ouderdom van 58 jaren.

G. RIDDERBOS—KRUIL.

S. RIDDERBOS.

J. RIDDERBOS.

BEUDUM,

12 Maart 1901.

Onze hooggeachte en geliefde Broeder en mede-Opziener der gemeente

Harm Ridderbos,

werd heden door den dood uit ons midden weggenomen. Had hij eerst één jaar als Diaken gediend, later werd hij tot Ouderling gekozen, en was hij, tot een lang en smartelijk lijden hem krachteloos maakte, met groote toewijding en uitnemende gaven in dat ambt 13 jaren werkzaam.

Hij ging heen in vrede en mag nu rusten van zijnen arbeid, naar 's Heeren belofte gekroond met het loon eens getrouwen diens knechts

Blijve de Heere in ons midden en trooste Hij de Weduwe en de beide Zonen.

De Kerkeraad,

T. BOS, Praes.

BEUDUM,

12 Maart 1901.

Heden ontsiep in zijn Heer en Heiland, na een langdurig en smartelijk lijden, in den ouderdom van bijna 67 jaar, onze geliefde Echtgenoot, Vader, Behuwd- en Grootvader, den Weleerw. Heer.

J. PASSCHIER,

Emeritus pred.

WED. J. PASSCHIER—PLUG

NOORDWIJK AAN ZEE,

14 Maart 1901.

Namens Kinderen, Behuwd- en Kleinkinderen,

ROTTERDAM, J. PASSCHIER JR.

Schuitmakersknecht

gevraagd, G. G. ongeh. voor een jaar vast werk, bij P. BRUIN te BROEK OP LANGENDIJK.

4% GELDLEENING

ten laste der Vereniging tot Christelijke verzorging van Krankzinnigen en Zenuwlijders in Nederland, gevestigd te Utrecht.

Ten overstaan van den Heer A. P. VAN DER VLUGT, Notaris te Utrecht, zijn heden uitgeloot:

Van de 1e Geldleening.

1e Serie No 22 à f 1000

2e Serie » 26b, 27b, 28b, 29b, 30b, 31b, 32b, 33b, 34b, 35b, elk à f 100 » 1000

3e Serie No 36b, 37b, 38b, 39b, 40b, 41b, 42b, 43b, 44b, en 45b elk à f 100 » 1000

4e Serie No 21 à » 1000

Van de 2e Geldleening.

No 30, 81, 93 en 94 elk à f 500 f 2000

Van de 3e Geldleening.

No 6 à f 1000

No 81b, 82b, 83b, 84b, 85b, 86b, 87b, 88b, 89b, 90b, elk à f 100 » 1000

Van de 4e Geldleening.

No 8 à f 1000

No 11b, 12b, 13b, 14b, 15b, 16b, 17b, 18b, 19b, en 20b elk à f 100 » 1000

Van de 5e Geldleening.

No 61, 119, 149, en 180 à f 1000 f 4000

No 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149 en 150 elk à 100 » 1000

Van de 14e Geldleening.

No 23, 89, 104, 129, 147, 162, en 187 elk à f 1000 f 8000

No 88 à » 500.

Deze obligatiën zijn betaalbaar bij de heeren VLAER & KOL te UTRECHT op 1 Mei 1901 met de versch. rente tot dien dag voor zooveel aangaat de eerste 5 leeningen en op 1 Juni 1901 met de versch. rente tot dien dag voor zooveel aangaat de 14e leening, tegen inlevering der obligatiën met de onversch. coupons.

De Penningmeester v/d Ver. tot Chr. verzorging van Krankz. en Zenuwlijders in Nederland.

AMSTERDAM, 11 Maart 1901.

Amerik. Orgels.

Zooals Chicago, Karn, Doretthie en meer andere echte merken, zijn verkrijgbaar in het Orgel- en Piano-magazijn van F. J. RAAR, Nieuwstraat 8, DELFT. Stemmen en Repareren. Verkoop ook op gemakkelijke conditie. Nog een gebruikt Amerik. orgel en Pijporgel, machonichonten kast, 12 Registers, geschikt voor klein lokaal of huiskamer.

Volksharmoniums

voor een dubbeltje daags.

Behalve mijne bekende duurdere fabrieken, heb ik nu degelijke, sierlijke Orgeltjes ontvangen, werkelijk versassend van toon, voor f 45,— en f 60,—, franco thuis.

Splinternieuw met 5 jaar garantie en gratis Handleiding voor Zelfonderricht.

's maands. Een dubbeltje daags is door een man gauw besteed aan drank of andere schadelijke dingen, waarvan hij zelve schade en het gezu in den regel verdriet heeft. Nu kunnen man, vrouw en kinderen hun leven lang muziek maken voor 10 cents, zegge een dubbeltje daags.

Vraag tekening enz. gratis.

Eenig adres:

JOH. DE HEER,

Rotterdam, Noordmolenstraat 71.

Vacante Kerken

worden attent gemaakt op de bundel »Gelegenheidspredikatiën« 15 Leerredenen door T. Bos, J. Dekker, A. Doorn, A. de Grus, J. J. Impey en A. Zomer.

In deze bundel komen voor: Paasch- Hemelvaarts- Pinkster- Kerstfeeststoffen, alsmede Voor- en Nabetrachtingspredikatiën.

Prijs f 1,50.

K. J. ZOMER,

Uitgever FRANEKER.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

VIER- EN FEESTDAGEN

ACHT LEERREDENEN

door

J. J. Westerbeek van Eerten B.Jz.

Pred. te Kampen.

Prijs f —,75.

Verschenen: Een nieuw werk van Dr. H. BAVINCK

getiteld:

„De offerande des Lofs“

Prijs: In keurig omslag: f 1.25

In fraaien stempelband: - 1.75

Groot 8o formaat.

Een uitnemend boek. Alom door de pers zeer gunstig ontvangen. Franco toezending, na ontvangst van postwissel.

Uitgave van

Fred. H. VERSCHOOR

's-Gravenhage.

Dezer dagen zag het licht:

Gods kinderen van Ur

door

J. H. FERINGA.

Met talrijke illustratiën van CHR. KOPPENOL.

(I. Het land, dat Ik u wijzen zal; II. De stad van den Vredevorst; III. De gunsteling van Apepa; IV. Hebreërs in Egypte; V. De poort van Hebron; VI. De dienstbaarheid in Israël; VII. In dagen van strijd; VIII. Het nieuwe Jeruzalem.)

Prijs f 4.75 In fraaien stempelb. f 5.50.

BOEKHANDEL

VOORHEEN

HÖVEKER & WORMSER.

Amsterdam.—Pretoria.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

DENKT AAN UWE BELIJDENIS.

Een woord aan jeugdige leden der gemeente, na het afleggen hunner geloofsbelijdenis,

door

W. H. GISPEN.

Prijs 25 Cent; 10 Ex. à 22½ Ct. 25 Ex. à 20 Ct; 50 Ex. à 17½ Ct. 100 Ex. à 15 Ct.

BESTUUR EN AANMOEDIGING

VOOR LEDER

die ernstig de zaligheid zoekt.

door

J. A. JAMES.

Vierde druk. 60 cent.

Bij getallen tegen verminderden prijs.

Bij A. GEZELLE MEERBURG te Heusden is verschenen:

EENE VAN DE OORZAKEN

DER KRANKZINNIGHEID.

MISBRUIK VAN STERKEN DRANK,

door

J. H. A. VAN DALE,

Geneesheer-Directeur van „Veldwijk“.

TWEDE DRUK.

Uitgegeven door de Geref. Vereniging tot Drankbestrijding.

Prijs 10 cts.

Alle soliede boekhandelaars nemen bestellingen aan en tegen toezending van het bedrag wordt deze brochure franco gezonden door den uitgever.

Zondagsscholen.

Paaschfeest.

Zondagsscholen die voornemens zijn om met het Paaschfeest aan de kinderen een boekje te geven, vinden hiertoe een goede gelegenheid, bij ZALSMAN te KAMPEN, die door eene onverwachte oorzaak in het bezit is van 25 verschillende boekjes voor kleine en grotere kinderen. Deze boekjes moeten worden opgeruimd en kunnen daarom voor zeer lage prijs worden aangeboden. Het afschrijven van al de titels is te omslachtig, maar wie 40 cent (30 ct. voor de boekjes en 10 ct. voor de vracht) aan postzegels of per postwissel zendt aan ZALSMAN te KAMPEN, ontvangt ter kennismaking franco 25 verschillende boekjes voor de zondagsschool, (waarde f 2,25.) Bij getallen is de prijs nog lager, omdat er dan niet zooveel vracht vereischt wordt als per enkel pakje, waarvoor 10 cent ter frankering noodig is. De voorraad is niet groot. Men wachte dus niet te lang.

Vereniging

Christelijke Bibliotheek.

Heden verscheen als deel 3 van den 4en jaargang

F. W. FARRAR

Onweerswolven, deel I.

Vrij naar het Engelsch

door L. H. F. A. FAURE,

Predikant te Kortrijk (België).

Zij die nu lid worden, ontvangen direct de reeds verschenen deelen EEN PLUITGROND SLECHTS,

door W. VAN NES.

JOHANN FRIEDRICH OBERLIN,

door ARMIN STEIN

en bovengenoemd werk.

Direct bij verschijning wordt hun het tweede deel daarvan toegezonden, en later nog twee boekwerken: een historisch verhaal van Mej. A. v. d. Flier, en een Zendingsschets van E. Nijland.

De Contributie bedraagt slechts f 5.— per jaar.

Men vrage het uitvoerig, geïllustreerd Prospectus, hetwelk gratis verkrijgbaar is bij iederen boekhandelaar of op aanvraag franco toegezonden wordt door den Uitgever G. F. CALLENBACH te Nijkerk.

Bij den Uitgever ZALSMAN is verschenen:

FEESTSTOFFEN

door J. BAVINCK

Predikant der Gereform. Kerk te Kampen.

(voor het Paaschfeest.)

145 bladz. 80 cent. Wie hiervan 1 Ex wil ontvangen, gelieve zich aan te melden bij zijn gewonen Boekh. of den Uitgever ZALSMAN te KAMPEN.

TOESPRAAK

gehouden door Ds. J. BAVINCK, bij gelegenheid van de herdenking van het Vijftigjarig bestaan van de Gereformeerde Kerk te Kampen.

26 bladz. Prijs 20 cent.

Gereformeerd Gymnasium, te Amsterdam.

Sedert de vorige opgave ontving de Vereniging voor Voorbereidend Universitair Onderwijs de volgende giften:

VOORBURG: D. K. f 2,50, C. J. S. f 1, D. d. W. f 1, J. d. W. f 2,50, J. P. f 1, m. j. A. v. D. f 10, wed. S. f 1. LOOSDUINEN: F. S. f 1, S. v. t. S. f 1, J. D. C. f 1, H. F. f 1, T. K. f 1, J. v. d. W. f 1, HONSELAARDIJK: F. S. M. f 0,50, J. B. f 1, A. G. H. f 1, A. B. Az. f 1, G. L. f 1, W. V. f 0,50, J. v. W. f 0,50, J. M. H. f 1, wed. P. H. f 1. OVERSCHIE: J. P. f 1, A. V. f 1, A. v. E. f 1, Ph. B. f 1, J. v. E. f 1, M. V. f 1, J. G. V. f 1, J. v. D. f 2,50, NAALDWIJK: J. J. v. d. B. f 1, J. v. d. B. f 1, W. V. f 0,50, J. V. f 0,50, F. V. f 0,50, W. K. f 1, L. M. V. f 0,50, J. v. d. W. f 1, G. G. V. f 0,50, S. P. V. f 0,50, J. v. G. f 1, G. S. f 1, G. P. f 1, J. K. f 0,50, wed. K. K. f 2,50, mej. G. V. f 1. SCHIEDAM: S. C. v. W. f 1, P. B. f 0,50, L. v. d. K. f 1, mej. G. f 1, D. C. K. f 1. N. B. Niet vermeld zijn hier de bijdragen, waarover per quitantie wordt beschikt.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereniging:

Aan Contributiën:

Door den heer W. Post te Lollum f 60, door den heer P. Pauw te Buiksloot f 13,50, door het Locaal Comité te Rotterdam f 457, door Ds. C. W. E. Ploos van Amstel te Zwolle f 172, door den heer W. Geurts W. n. te Opheusden f 10, door den heer A. B. H. Funcke te Lemmer f 61,50, door den heer J. van der Waals Nijkerk a/d Vennue f 109.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit):

Van de Geref. kerk te Schoonrewoerd f 5,55, (halve coll.) van idem te Hasselt f 5,45, van idem te Ambt-Vollenhove